

Història de la Filosofia

Hi ha preguntes fonamentals que formen part de la mateixa història de la humanitat i que al llarg dels segles s'han anat formulant i reformulant. Preguntes que fan referència a l'origen, la naturalesa i el cosmos; al sentit de l'existència humana; a la possibilitat i les formes del coneixement; a la definició dels valors que estimem adequats per orientar les nostres accions i creacions (la veritat, el bé, la justícia, la bellesa, etc.). Ara bé, encara que les qüestions són, en essència, les mateixes, la variabilitat històrica de les formes en què es plantegen i s'hi intenta respondre és aparentment enorme. Les cultures humanes es constitueixen i es reconeixen en relació amb les respostes que ofereixen a aquestes qüestions més fonamentals.

L'objectiu de la matèria d'Història de la Filosofia és recórrer el camí en què aquestes preguntes i respostes s'han donat, d'una manera distintivament crítica i racional, en l'esdevenir del pensament occidental, sense que això signifiqui ignorar la riquesa i la rellevància d'altres tradicions de pensament. Aquest objectiu té una importància cabal per a l'assoliment de la maduresa personal, social i professional de l'alumnat. Aventura-nos a explorar la vida de les idees filosòfiques, en la relació complexa i dialèctica que mantenen històricament entre si, i també veure la seva pervivència en aspectes de la nostra realitat i cultura actuals, és també explorar la intricada xarxa mental sobre la qual pensem, desitgem, sentim i actuem. Així, lluny de ser un mer compendi erudit de coneixements, la matèria d'Història de la Filosofia ha de representar per als i les alumnes un estimulant exercici de descobriment del conjunt d'idees i valors que sustentin tant la seva manera de ser com la de la seva pròpia època i entorn social.

Per aconseguir aquest objectiu es proposa el desenvolupament d'una sèrie de competències específiques que, en coherència amb una visió competencial de l'aprenentatge, són comunes amb la matèria de Filosofia de primer de batxillerat. Les competències s'han de treballar a partir de situacions d'aprenentatge, en contextos reals o significatius, que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

Aquestes competències, més enllà d'aprofundir en els procediments de la indagació filosòfica amb els quals s'ha treballat a primer de batxillerat, i del coneixement significatiu d'algunes de les més importants concepcions, documents, autores i autors de la història del pensament occidental, han de donar a l'alumnat la possibilitat de pensar críticament sobre les grans preguntes filosòfiques i les idees a partir de les quals es pensa, identificant el seu origen més remot i resseguint-les en el transcurs de les seves variacions històriques.

Aquesta anàlisi històrica i dialèctica de les idees, característica d'aquesta matèria, ha d'atendre tant les relacions d'oposició i complementarietat amb la resta de les idees filosòfiques, com la connexió amb les manifestacions culturals, polítiques o socials en les quals aquestes idees s'expressen. D'aquí ve que en aquesta proposta s'insisteixi a comprendre la història dels problemes filosòfics i s'entengui la filosofia, no de manera aïllada, limitant-la al coneixement dels seus textos, autores i autors més rellevants, sinó en relació amb la totalitat del context històric i cultural en el qual es donen respostes als grans interrogants. Les idees es descobreixen, es generen i es manifesten en múltiples expressions i fenòmens socials, polítics, artístics, científics o religiosos. Caldrà, doncs, que l'alumnat sigui capaç de trobar i incardinar aquestes idees i inquirir sobre aquestes en textos i documents de caràcter literari, històric, científic o de qualsevol altre tipus.

La finalitat última és que l'alumnat, un cop entengui les teories i controvèrsies filosòfiques que han articulat la història del pensament occidental, es trobi en millors condicions per adoptar una posició pròpia, profunda, dialogant, crítica i activa davant els problemes del present, els reptes del segle XXI i les preguntes filosòfiques que tots ens fem.

Cadascuna de les competències específiques referides es relaciona amb els objectius generals d'etapa per al batxillerat i amb les competències clau i, més directament, amb determinats criteris d'avaluació, criteris que s'han d'entendre com a eines de diagnòstic i millora en relació amb el nivell d'acompliment que s'espera de l'assoliment d'aquestes competències específiques.

L'assoliment de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers. Les competències específiques s'avaluaran mitjançant la posada en acció de diferents sabers, en diferents situacions, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre si. En un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebraran al voltant de les competències específiques, expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, mesuren el grau de desenvolupament d'aquestes competències i concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la manera de fer-ho. D'altra banda, aquests criteris hauran de ser implementats a través d'instruments avaluatius diferenciats i ajustables als contextos i a les situacions d'aprenentatge en què es concreti el desenvolupament de les competències.

Quant als sabers, estan distribuïts en quatre blocs que agrupen les grans preguntes filosòfiques que han caracteritzat el pensament occidental: què és l'ésser humà? Què puc saber? Què he de fer? Com vivim junts? Al seu torn, es pretén fer una anàlisi de com s'ha donat resposta històricament a aquestes grans qüestions revisant tres intervals històrics especialment significatius en la història del pensament filosòfic occidental: l'origen i el desenvolupament de la filosofia en l'antiguitat grega, el sorgiment de la modernitat europea a partir de les seves arrels en el pensament i la cultura medieval i, finalment, el clímax i la crisi del pensament modern fins a arribar a l'heterogeni panorama filosòfic dels nostres dies.

En cadascun d'aquests blocs s'enuncien els sabers que és essencial tractar en un curs d'Història de la Filosofia de batxillerat, sense prejudicar el grau d'atenció que calgui prestar a cada bloc i saber, ni la manera d'articular-los, de manera que es puguin seleccionar els que convingui tractar més extensament i els que s'abordin de manera complementària o contextual.

Els sabers tracten determinats problemes filosòfics atenent el diàleg que mantenen entre si diferents pensadors de la mateixa època o de diferents èpoques. La matèria segueix una orientació temàtica/problemàtica, que depassa la mera relació diacrònica d'autors o textos canònics.

En segon lloc, es proposa abordar cadascuna d'aquestes qüestions no sols per mitjà de textos d'eminent caràcter filosòfic i d'un nivell adequat al caràcter de la matèria, sinó també mitjançant l'anàlisi complementària de textos i documents literaris, historiogràfics i de qualsevol altre tipus, que siguin pertinents i tinguin o hagin tingut rellevància històrica en relació amb el problema tractat.

D'altra banda, en els quatre blocs s'ha volgut reparar el greuge històric respecte a les filòsofes que han estat injustament marginades en el cànon tradicional per la simple condició de dona; mesura que es complementa amb l'atenció que es dona al pensament feminista com una de les concepcions més representatives de la història recent de les idees.

L'estructura de la matèria pretén subratllar l'aspecte dinàmic i interconnectat de les diferents etapes o fases de la història del pensament filosòfic, així com donar més pes a l'anàlisi del

pensament modern i contemporani, sense que això comporti oblidar l'immens i riquíssim cabal de qüestions i idees que representa el pensament antic i medieval.

Finalment, una programació de la matèria conseqüent amb l'esperit competencial ha de prendre l'"aprendre a filosofar" kantiana com a lema orientador, i situar l'activitat indagadora de l'alumnat com a centre i fi de tot el procés d'ensenyament-aprenentatge, aprofundint en el desenvolupament de les competències que, desplegadas ja en la matèria de Filosofia de primer de batxillerat, contribueixin a l'assoliment de la seva autonomia intel·lectual i moral, i de la seva maduresa cívica.

És també important insistir, finalment, en la conveniència de comprendre la Història de la Filosofia en el context històric i cultural que li serveix de marc, evitar un tractament aïllat i purament acadèmicista de la mateixa i emprar-la com una eina idònia amb què tractar, de manera reflexiva i crítica, els més greus problemes que ens afecten avui, especialment els referits a l'equitat entre els éssers humans, la justificació i la consideració dels drets humans, la igualtat efectiva entre homes i dones i els problemes ecosocials.

Competències específiques

Competència 1

Avaluar els arguments atenent el seu context històric, social i cultural, identificant les influències que els sustenten i la seva repercussió en la història de la filosofia per descobrir la naturalesa dels seus possibles dogmatismes i fal·làcies.

Críteris d'avaluació

1.1 Avaluar críticament discursos, orals i escrits, sobre qüestions i problemes filosòfics que apareixen al llarg de la història de la filosofia, demostrant una comprensió correcta de les estructures argumentatives.

1.2 Produir rigorosament arguments a partir de l'estudi de la història de la filosofia, aplicant les normes lògiques, retòriques i argumentatives, i detectant i evitant maneres dogmàtiques, fal·làcies i biaixos per exposar les pròpies opinions i idees, tant oralment com per escrit.

Argumentar consisteix a presentar els pros i els contres d'una proposició, una idea o una tesi i arribar a una conclusió. Aquesta competència pretén capacitar l'alumnat per pensar amb lògica, més significativament, amb profunditat, a partir dels recursos propis del discurs i la pràctica filosòfica i l'anàlisi de les idees dels principals filòsofs i filòsofes.

El desenvolupament d'aquesta competència dona a l'alumnat les eines per posar llum al procés de pensament i descobrir la lògica interna dels pensaments que s'han produït al llarg de la història de la filosofia, i introduir la crítica com a element essencial per pensar: identificar prejudicis, distingir el que és important del que és accessori, conceptualitzar, qüestionar marcs conceptuals, detectar errors en l'argumentació, etc., ajuda l'alumnat a construir un pensament propi, amb arguments que li permeten qüestionar el que pensa. També els capacita per anticipar les pròpies accions per mitjà de la reflexió i la crítica com un element previ a la presa de decisions; per tant, el desenvolupament d'aquesta competència és la condició per poder abordar la competència 5 (avaluar de manera global, sistèmica i

transdisciplinària problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat analitzant-los filosòficament per poder tractar-los de manera creativa i prendre una posició).

Aquesta competència també es relaciona estretament amb la competència 3 d'aquesta matèria (reconèixer i aplicar les normes de l'argumentació i del diàleg filosòfic, en diferents suports i activitats, per expressar-se amb rigor argumentatiu i desenvolupar el diàleg respectuós i constructiu amb els altres), i amb la competència clau en comunicació lingüística. També es relaciona amb la competència clau STEM, en l'aspecte de construir, expressar i contrastar argumentacions per justificar i validar les afirmacions que es fan en ciències. I està especialment vinculada amb la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre, ja que les eines de la filosofia ens ajuden a reflexionar sobre el propi procés de pensament, cosa que facilita la metacognició (prendre consciència dels processos mentals que intervenen en l'aprenentatge per poder-los autoregular).

Competència 2

Interpretar i comunicar qüestions filosòfiques a partir de la selecció i l'anàlisi rigorosa de fonts de la història de la filosofia per entendre el nostre present atenent el passat i per produir i transmetre judicis i tesis personals i desenvolupar una actitud indagadora, autònoma, rigorosa i creativa en l'àmbit de la reflexió filosòfica.

criteris d'avaluació

2.1 Construir un coneixement rigorós de fonts i textos filosòfics, aplicant tècniques de cerca, anàlisi, organització i comparació i relacionant-los correctament amb els contextos històrics, problemes o tesis, autors i autoras, i amb altres àmbits i activitats culturals.

2.2 Construir discursos propis sobre problemes historicofilosòfics, mitjançant l'elaboració i la presentació de documents i treballs de recerca documental, tant de manera individual com grupal.

En els temps en què vivim pren una rellevància especial poder clarificar quines raons sostenen una opinió per evitar els errors, les trampes o els prejudicis i comprendre que no tots els arguments tenen la mateixa validesa, ni lògica ni ètica.

La matèria d'Història de la Filosofia ha de permetre a l'alumnat aprofundir en l'anàlisi dels discursos i valorar com els diferents sabers ens proporcionen diferents graus de certesa. Mitjançant la comprensió de l'especificitat del pensament filosòfic com a saber argumentatiu, l'alumnat adquireix eines per analitzar críticament els discursos i els arguments del seu dia a dia.

L'exercici competencial consisteix a llançar una sonda al passat des del nostre present per entendre'ns a nosaltres mateixos, per saber d'on venim, com a cultura i com a humanitat, i actuar de manera creativa per a la millora social en drets i llibertats.

El desenvolupament d'aquesta competència ha d'ajudar l'alumnat a adquirir una posició de prevenció davant les informacions que l'envolten i capacitar-lo per discernir a quin tipus de saber pertanyen. Entendre quin tipus de saber estem analitzant és una condició per poder seleccionar les eines d'anàlisi i d'argumentació adients per a cada discurs, que es treballen en la competència 1 (Avaluar i generar arguments a partir de

l'anàlisi formal i informal, per produir i valorar discursos orals i escrits de manera rigorosa, evitar dogmatismes, biaixos i fal·làcies i distingir els sabers que aporten certesa a l'hora de sostenir opinions i hipòtesis). Abordar la vinculació entre la ciència i la filosofia, més enllà del que diferencia els dos sabers, és important per desenvolupar una actitud crítica. La diferenciació entre veritat i certesa és capital per assumir un escepticisme racional que possibiliti una anàlisi crítica dels discursos.

Aquesta competència es relaciona amb les competències clau de comunicació lingüística i digital, pel que fa a la gestió de la informació, i amb les competències clau ciutadana i emprenedora en el desenvolupament de l'actitud indagadora, autònoma, rigorosa i creativa.

Competència 3

Aplicar la dissertació filosòfica per contraposar i posar en diàleg les idees dels diferents pensadors i pensadores de la història de la filosofia, i així connectar el present amb el passat per transformar-lo d'acord amb els grans consensos sorgits dels drets humans i els objectius de desenvolupament sostenible (ODS).

criteris d'avaluació

3.1 Intercanviar i avaluar críticament idees sobre qüestions filosòfiques a partir de la dissertació.

3.2 Argumentar rigorosament les pròpies idees en activitats de dissertació filosòfica.

3.3 Participar de manera oberta, compromesa i respectuosa en activitats de diàleg sobre qüestions i problemes filosòficament rellevants per crear una dissertació compartida.

Aquesta competència està estretament relacionada amb la competència 1 (avaluar i generar arguments a partir de l'anàlisi formal i informal, per produir i valorar discursos orals i escrits de manera rigorosa, evitar dogmatismes, biaixos i fal·làcies i distingir els sabers que aporten certesa a l'hora de sostenir opinions i hipòtesis), atesa la importància que té l'argumentació filosòfica, la identificació de les fal·làcies, el qüestionament de les idees i la capacitat de deduir-ne les implicacions. Però es relaciona també amb la resta de competències de la matèria. Per això, s'ha de treballar de manera integrada, per afavorir la transferència de coneixements i d'habilitats entre aquestes.

També es relaciona amb la competència clau en comunicació lingüística, i amb la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre.

Competència 4

Reconèixer com els problemes filosòfics s'han plantejat en les diferents èpoques i autores i autors i comparar-ho, a partir de l'anàlisi i la interpretació de textos dels principals autors i autores de la història de la filosofia, per reconèixer la radicalitat i la transcendència d'aquestes qüestions i abordar-les amb el bagatge de les aportacions de la tradició filosòfica.

Criteris d'avaluació

4.1 Distingir les principals preguntes de la història de la filosofia i les diferents respostes filosòfiques mitjançant la indagació i l'anàlisi i la interpretació de textos filosòfics.

4.2 Relacionar les diferents respostes filosòfiques que s'han donat en la cultura, mitjançant l'anàlisi de textos i altres formes d'expressió cultural amb les respostes de la història de la filosofia.

4.3 Comparar les diferents preguntes, idees, tesis i controvèrsies filosòfiques de la història del pensament, mitjançant el diàleg diacrònic amb els textos de la història de la filosofia i amb el diàleg sincrònic sobre els textos de la història de la filosofia.

4.4 Valorar la pluralitat, la complexitat i la dialèctica de la història del pensament, mitjançant la comprensió i l'expressió de les relacions d'oposició i complementarietat entre les tesis, escoles, filòsofes i filòsofs de les mateixes èpoques i tradicions o de diferents.

Al llarg de la història, la filosofia ha abordat qüestions fonamentals per a l'existència humana, com ara la identitat personal, el coneixement, la vida en comú, etc., partint sempre d'un context real i simbòlic concret. En aquest sentit, podem dir que la filosofia ofereix respostes històriques a qüestions essencials i actuals.

L'anàlisi de l'origen històric de la filosofia ofereix l'oportunitat de visibilitzar les veus minoritzades en la filosofia acadèmica, de situar la tradició filosòfica d'Occident en una posició androcèntrica i etnocèntrica, i de tractar la doble invisibilització de les dones, en l'accés a l'entorn acadèmic i cultural i en l'anonimització en la tradició cultural.

Aquesta competència està entrelligada amb les competències personal, social i aprendre a aprendre; competència ciutadana, i, més directament, amb la competència en consciència i expressió culturals.

Competència 5

Avaluar de manera global, sistèmica i transdisciplinària problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat analitzant-los filosòficament per poder tractar-los de manera creativa i prendre una posició.

Criteris d'avaluació

5.1 Avaluar críticament problemes contemporanis complexos emprant els conceptes, les idees, les teories i les controvèrsies historicofilosòfics que poden contribuir a clarificar-los.

5.2 Elaborar propostes crítiques i personals sobre els problemes contemporanis complexos fent ús d'idees, teories, estratègies argumentatives i el diàleg filosòfic.

La complexitat és, potser, un dels elements fonamentals que caracteritzen el nostre present i determina radicalment la vida dels nois i les noies. La societat de la informació i la comunicació, la globalització econòmica i cultural i el desenvolupament de la ciència i de la tecnologia, entre d'altres, són elements que formen part de tot un entramat de relacions i qüestions complexes entre les quals no sempre és fàcil orientar-se. La filosofia, com a

discurs crític i analític, pot ajudar en aquesta empresa.

El que es pretén amb el desenvolupament d'aquesta competència és que l'alumnat aprengui a orientar-se en la complexitat mitjançant les eines conceptuals i metodològiques pròpies del pensament crític i filosòfic (introduïdes en les competències 1, 2, 3 i 4), per aprofundir en l'anàlisi i la comprensió dels reptes socials, ambientals i polítics del món actual. En aquest sentit, assolir aquesta competència implica ser capaç de prendre posició davant d'un repte o controvèrsia plantejada amb criteri.

Per desenvolupar aquesta competència és necessari que l'alumnat aprengui a identificar problemes contemporanis, així com els agents, els interessos, les idees i els valors implicats. I també que aprengui a identificar les possibles conseqüències (ètiques, polítiques, socials, etc.) de les diverses posicions al voltant de la situació problemàtica o conflictiva i establir els criteris d'elecció d'alternatives i vies d'acció raonables, des d'una perspectiva democràtica, per tal de poder-se pronunciar i prendre decisions. Per tal de poder-ho dur a terme amb rigor filosòfic, cal que l'alumnat utilitzi les eines filosòfiques que es treballen a la resta de competències d'aquesta matèria.

Aquesta competència té un paper fonamental en l'anàlisi crítica de la realitat social i política i té una relació directa amb la resta de competències de la matèria, i amb la competència clau en ciències, tecnologia i enginyeria (STEM), la competència emprenedora i, més directament, amb la competència ciutadana.

Competència 6

Desenvolupar la sensibilitat i la comprensió crítica de l'art i altres manifestacions amb valor estètic a partir de les principals idees filosòfiques sobre la bellesa i la creació artística per contribuir a l'educació estètica.

Criteris d'avaluació

6.1 Comprendre l'evolució de la reflexió estètica sobre la bellesa, l'experiència estètica i els conceptes d'artesanía, art i disseny al llarg de la història mitjançant l'anàlisi de textos filosòfics i de diferents expressions artístiques.

6.2 Construir un judici propi sobre diferents expressions artístiques, tot aplicant els conceptes estètics a les valoracions d'aquestes expressions.

Aquesta competència pretén que l'alumnat compregui la importància dels processos i de les manifestacions estètiques en les societats i en els individus i com han evolucionat al llarg de la història intrínsecament relacionats amb l'ordre polític, moral, econòmic, etc., mitjançant les principals idees filosòfiques d'art i creació. També és una oportunitat per explorar diferents llenguatges artístics i emprar altres formes de comunicació i expressió, amb creativitat i imaginació.

La competència en estètica es relaciona fonamentalment amb la competència clau en consciència i expressió culturals, i també amb la competència en comunicació lingüística i la competència ciutadana.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos en què es pot desenvolupar l'aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent. Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos i circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds, amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges, la qual cosa modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Què és l'ésser humà?

- Caracterització de les explicacions antropològiques de Sòcrates, Plató i Aristòtil com a origen de les antropologies posteriors.
- Anàlisi i valoració de la vigència de les principals respostes modernes a la pregunta per la consciència i el coneixement.
- Anàlisi crítica del projecte il·lustrat: la confiança en la raó, l'educació i la ciència com a projecte emancipador de l'individu.
- Anàlisi crítica de l'evolució de la reflexió i l'experiència estètica, des de Grècia fins avui, mitjançant els conceptes de poètica, artesania, art i disseny.

Què puc saber?

- Interpretació i producció d'informació amb rigor argumentatiu per reconèixer la historicitat i la universalitat dels problemes i de les teories filosòfiques.
- Caracterització de la cosmovisió mítica i la teorització filosòfica a Grècia com a origen de la filosofia occidental.
- Identificació del problema de la realitat en la filosofia presocràtica com a primer problema de la història de la filosofia.
- Comparació del paper de la filosofia en els sofistes i Sòcrates en el context de la il·lustració grega.
- Anàlisi comparada de les respostes de Plató i Aristòtil a la pregunta pel coneixement i la realitat.
- Explicació de la relació entre el context polític i cultural i l'evolució de la filosofia i la ciència en l'hel·lenisme, mitjançant l'exemple de l'estoïcisme i l'epicureisme.

- Explicació de la relació entre el context polític i cultural i l'evolució teològica de la filosofia medieval, mitjançant les respostes al problema entre fe i raó d'Agustí d'Hipona, Tomàs d'Aquino, Ramon Llull i Guillem d'Ockham.
- Explicació de la relació entre el context polític i cultural del Renaixement, el protestantisme i la revolució científica, fonaments de l'època moderna europea.
- Valoració del gir epistemològic de la filosofia moderna mitjançant la comparació de racionalistes i empiristes: Descartes i Hume com a hereus de la filosofia grega i com a orígens de les teories del coneixement posteriors.
- Caracterització de la filosofia crítica d'Immanuel Kant com a síntesi de les confrontacions entre empirisme i racionalisme davant de la pregunta pel coneixement i com a conclusió de l'època moderna.
- Anàlisi i valoració de la vigència de la crítica a la ciència de l'Escola de Frankfurt.
- Revisió de la tradició cultural, religiosa i filosòfica occidental mitjançant la crítica als paradigmes de la modernitat, i l'origen de la postmodernitat en la filosofia del martell de Nietzsche.
- Construcció d'una concepció dinàmica de la història del pensament mitjançant la revisió dels problemes filosòfics de la filosofia analítica (Ludwig Wittgenstein).
- Explicació de la relació entre el context polític i social i el problema del ser en l'ésser humà: la superació de la raó pura cartesiana de la tradició mitjançant la raó vital de José Ortega y Gasset i la raó poètica de María Zambrano.
- Anàlisi crítica de l'evolució de la noció de bellesa, des de Grècia fins avui, mitjançant els exemples de Plató, Kant i Baumgarten.

Què he de fer?

- Anàlisi crítica de l'evolució de la discussió ètica a Grècia: contextualització de l'intel·lectualisme socraticoplatònic, de les teories de la virtut en Plató i Aristòtil, del concepte d'eudemonia i del concepte d'ataràxia de les escoles hel·lenístiques, i identificació d'aquestes diferents respostes com a origen de les ètiques posteriors.
- Anàlisi i valoració de la vigència de les confrontacions i les complementacions de les diferents respostes modernes a la pregunta per l'acció, mitjançant la caracterització de les ètiques teleològiques i les ètiques deontològiques.
- Explicació de la relació entre el context polític i social i el problema de "ser" de l'ésser humà: la pregunta pel subjecte i la responsabilitat, mitjançant les respostes de l'existencialisme (Heidegger i Sartre).

Com vivim junts?

- Diàleg que porti raons pertinents, relacionant-les amb les dels altres, trobant punts d'encontre, per arribar a conclusions complexes i creatives.

- Revisió de la viabilitat i la vigència dels projectes polítics de Plató i d'Aristòtil.
- Explicació de la relació entre el context polític i cultural i l'evolució de l'ètica en l'hel·lenisme, mitjançant l'exemple de l'estoïcisme i l'epicureisme.
- Anàlisi crítica, a partir de la figura d'Hipàtia d'Alexandria, de l'evolució del paper de les dones en la cultura i la filosofia grega, i del biaix de gènere en la transmissió de la història i la cultura d'Occident.
- Anàlisi crítica, a partir de la figura polifacètica d'Hildegarda de Bingen, del paper de les dones en la cultura i la filosofia medieval, de la via religiosa com a únic camí cap a la cultura de les dones al llarg de la història i del biaix de gènere en la transmissió de la història i la cultura d'Occident.
- Valoració del pas a l'estructura política moderna mitjançant la revisió de les teories del contracte social com legitimacions teòriques de l'estat modern.
- Anàlisi crítica de la relegació de les dones en les construccions teòriques de la societat civil dels contractualistes.
- Anàlisi i valoració de la vigència de la crítica marxista al capitalisme.
- Revisió de la vigència de l'anàlisi del totalitarisme de Hanna Arendt.
- Avaluació crítica de problemes ètics actuals en relació amb les diferents generacions dels drets humans: drets de generacions futures, drets dels col·lectius, drets digitals, drets mediambientals i drets dels animals. El subjecte de drets i el cercle expansiu de l'ètica.